

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Η'. - ΤΕΥΧ. Α' ΚΑΙ Β'.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΚΑΙ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Οὗτος ἐστὶ περὶ τοῦ ἄνθρωπου ἀληθέστερος
βουλεύσαστο ἢ περὶ παιδείας καὶ αἰσίου καὶ
τῶν αὐτοῦ εἰκείων. (Πλάτ. Θεάγης).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1885

ΠΛΑΤΩΝ

ΕΤΟΣ Η'.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΚΑΙ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ.
1885

ΤΕΥΧ. Α'. ΚΑΙ Β'.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Ἀθηναϊκὴ νεολαία καὶ βίος αὐτῆς ἐν τοῖς σχολείοις.

Λόγος ἀπαγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ Γυμνασιάρχου

ΔΡ. ΑΙΝΑΝΕΡ

Ἐν Hirschberg τὴν 9 Φεβρουαρίου 1885.

Ὅτε πρὸ δύο ἐτῶν εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλήσω ἐνώπιόν σας, ὠδήγησα ὑμᾶς τότε εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀλφειοῦ, ἐν τοῖς τόποις, οἵτινες ἀπὸ τῶν παναρχαιοτάτων χρόνων ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὡς τὸ ἱερὸν κέντρον τῆς χώρας των, καὶ πρὸς οὓς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν συνεδέοντο αἱ ἐνδοξόταται καὶ ἱερώταται ἀναμνήσεις, πᾶν δὲ τὸ ἐνδόμυχον αὐτῶν θρησκευτικὸν αἶσθημα ἐξεδηλοῦτο ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ μεγάλου Διός. Προσεπάθησα τότε

νά σᾶς καταστήσω θεατὰς τῶν ἀγώνων, δι' ὧν ἡ Ἑλλάς ἐκεῖ ἐξη-
 ηυμένιζε τὸν βασιλέα τῶν Θεῶν, νά σᾶς περιγράψω πῶς ἐν τοῖς
 ἀγῶσι τούτοις ἠγωνίζετο τὸ ἄνθος τῆς νεότητος καὶ ἡ πλήρης
 τοῦ ἀνδρὸς ἰσχύς περὶ τοῦ μεγίστου βραβείου, οὗ ἠδύνατο νά τύχη
 ὁ θνητός, καὶ ὅπερ μεθίστα καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ἀθανάτοις· προσε-
 πάθησα ἐν τοῖς ἀγῶσι τούτοις νά σᾶς παράσχω κάτοπτρον τοῦ
 ἰδανικοῦ, οὗπερ ἐνεφροεῖσο ὁ ἑλληνισμός, καὶ ὅπερ ἐχορήγει αὐτῷ
 τὴν κυριαρχίαν παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἥτις κυριαρ-
 χία καὶ σήμερον διασπείρει τὰ γόνιμα αὐτῆς σπέρματα ἐν ταῖς
 ἡμετέραις πράξεσι, σκέψεσι καὶ αἰσθημασιν.

Ἐν τῇ σημερινῇ μου ὁμιλίᾳ προτίθεμαι νά σᾶς ὑποδείξω τίνι
 τρόπῳ οἱ Ἕλληνες ἐγένοντο ἱκανοὶ εἰς τὰς λειτουργίας ταύτας,
 καὶ νά ἀναπτύξω ἐνώπιον ἡμῶν εἰκόνα τῆς ἀγωγῆς, ἥτις ἐδημι-
 ούργησε τὴν βάσιν τοῦ μεγαλείου τούτου· διότι καίτοι αἱ εἰδήσεις,
 ἃς εὐρίσκωμεν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐν ταῖς πηγαῖς τῆς
 ἀρχαιότητος, εἶνε πολλαχῶς ἀνεπαρκεῖς καὶ ἐνδεεῖς, ἀρκοῦσιν ὁ-
 μως ὅπως καταστήσωσιν ἡμῖν γνωστὰς τὰς θεωρίας, ὑφ' ἃς ἡ ἄρ-
 ρην νεότης ἐπαιδεύθη πρῶτον μὲν ἐν τῷ οἴκῳ, εἶτα δὲ ἐν τοῖς
 σχολείοις καὶ τέλος ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ ἀστικοῦ βίου. Περι-
 ορίζομαι δὲ νά πράξω τοῦτο μόνον ἐπὶ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθη-
 νῶν, ἥτις παριστᾷ τὸν ἐντελέστατον τύπον τοῦ ἑλληνισμοῦ, καὶ
 ποιῶμαι τὸν λόγον περὶ τοῦ νέου Ἀθηναίου, ὁδηγῶν ὑμᾶς ἀπὸ
 τῆς πρώτης τῆς ζωῆς αὐτοῦ πρωΐας, μέχρι τοῦ πλήρους εικο-
 στοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὡς τοῦ σημείου, μεθ' οὗ ἀποπερατοῦται ἡ διὰ
 τὸν βίον προπαρασκευὴ αὐτοῦ.

Μετὰ ζωηρᾶς προσδοκίας προσέβλεπον εἰς τὴν πρώτην τῆς
 ζωῆς τοῦ Ἀθηναίου πρωΐαν κατὰ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὁ βίος
 διεμορφοῦτο φυσικῶς καὶ ἄφροντις, καὶ αἱ τούτου ἀπαιτήσεις δὲν
 ἦσαν μείζονες ἐκείνων, αἵτινες εὐκόλως ἠδύναντο νά ἐκπληρωθῶσι,
 μετὰ πολλῆς δὲ χαρᾶς ὑπεδέχοντο τότε ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τὸν νέον
 τῆς πόλεως πολίτην. Ἰερὰ ψυχικὴ διάθεσις ἐπλήρου τὸν οἶκον,
 ἡσύχως δὲ καὶ ἀθορύβως ἐξετέλουν οἱ δοῦλοι καὶ αἱ παιδίσκαι τὸ
 ἄλλως θορυβῶδες αὐτῶν ἔργον. Ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῶν Ἐφεστίων

ἀλλὰ πρὸς τὸ καθόλου οὔσας, (ὡς μηδὲν οὔσας δηλ. ἂν μὴ εὐδῶται τὸ κοινὸν συμφέρον), καὶ κατὰ τοὺς καιροὺς καὶ τὴν ἐκάστου βούλησιν καὶ βεβουλευμένην προαίρεσιν αἰρομένης. Ἡ τοιαύτη δ' εὐδαιμονία εἶναι ἢ κατ' ἀφαιρέσιν καθολικότης τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, δηλ. ἡ καθόλου εἰκὼν αὐτῆς ὡς ἐν τύπῳ.

Τί δ' ἐστὶν ἐλευθερία; ἢ κατὰ λόγον τοῦ ἀνεμποδίστως πρακτέου συνειδήσις; οὐχὶ λέγει· ποία δέ τις ἡ καθόλου ἐλευθερία; « Ἡ προαίρεσις ἐκάστου ἢ ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ τιθεῖσα τὸν ἑαυτῆς σκοπὸν ἢ οὔ. Ἡ τοιάδε ὁμῶς ἐλευθερία δὲν εἶναι ἢ κυρία (εἶναι ὑποκειμενικὴ φραγκιστί), διότι ἐνεργεῖται κατ' ἰδίαν καὶ οὐχὶ κοινήν τινα προαίρεσιν, ἢ δὲ τοιαύτη προαίρεσις τείνει εἰς ἄπειρον ἐλευθερίαν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθῶς ἐλευθέρᾳ βούλησις καὶ ἔλλογος, ἀλλ' εἶναι ἀπλῶς ἐλευθέρᾳ (§ 479-80) καὶ ἐλευθερία ἀρνητικὴ, ἐλευθερία δηλ. κατὰ τὸν ἀπλῶς.

ΣΗΜ. Ἐν τούτοις ὁ σκοτεινὸς οὗτος Ἡράκλειτος ἐπιδιορίζει τὸν τοῦ Καντίου τύπον καθολικὸν καὶ ἀβρότητα χρώμενος ἀνασκευάζει αὐτὸν μηδὲν ἀπτόμενος αὐτοῦ, ἀλλ' ἀρκούμενος τῷ ἀρνητικῷ. Ἄν δέ τις ἀναλογισθῆ ὅτι ὁ ἐλεύθερος ἀπλῶς ἀδύνατον νὰ μὴ παρακρουσθῆ ἄτε μὴ λαμβάνων τοὺς συγκοινωνοὺς ὑπ' ὄψιν ἀλλὰ τὸ ἴδιον θηρεύων, τότε ἡ τοιαύτη ἐλευθερία καθίσταται οἷαν ἀνωτέρω ἀπεφήναμεν, ἀπόβλητος καὶ ἐγωϊστικὴ.

Τίς δ' ἡ ὄντως ἐλευθέρᾳ βούλησις;

Ἡ ἐνότης τοῦ θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ νοῦ, ἡ ἀρμονία δηλ. τοῦ βίου πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ νοῦ. Ἡ ἐνότης δ' αὕτη καθίσταται ἐλευθέρᾳ καθ' ἑαυτὴν μετὰ τὴν ἄρσιν παντὸς τύπου (form), παντὸς συμβεβηκότος καὶ περιορισμοῦ κατὰ τὴν πρακτικὴν διάνοησιν (§ 481). Ὅ ἐστιν ἀριστοτελικῶς· ἐλευθέρᾳ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ἐνέργεια, οὐχὶ καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐν ιδέαις διατριβή, ἢ διότι συμβέβηκεν οὕτως ἢ ἄλλως ἔχειν τὰ πράγματα καὶ δεόν ἄρα τοῖς καιροῖς ἑαυτὸν ἀρμόζειν, ἀλλ' ἐνέργεια συνετὴ ἐν πολιτείᾳ πρὸς τὸ δεόν καὶ μὴ βλαπτικὸν τῶν συγκοινωνῶν τρεπομένη. Διὰ τῆς ἄρσεως δὲ ταύτης παραμένει μὲν τι ἰδιαιτέρον, ἀλλ' οὐχ ἧττον καὶ

φυχαί, αἵτινες ἀνελάμβανον τὸ πτωχὸν ὄν. Ἄλλ' ὁ κληρὸς τοιούτου σωθέντος παιδὸς ἦτο οὐχὶ καλλίτερος τοῦ θανάτου. Ἐκτὸς σπανίων ἐξαιρέσεων ἐγίνετο δοῦλος τοῦ ἀνδρός, ὅστις τὸ ἐλάμβανε, καὶ ἀντικείμενον κερδοσκοπικῶν, ὑπολογισμῶν, ἐξ ὧν προσπάθει ὡς δυνατὸν νὰ πορίζηται μέγα κέρδος.

Ἄν δὲ τὸ νεογέννητον παιδίον ἀναγνωρισθῆ ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας, ἀνακοινοῦται κατὰ πρῶτον ἢ εὐχάριστος ἀγγελία εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους. Πάντες οὗτοι ἔρχονται ἕπως εὐχηθῶσι, καὶ πάντες φέρουσι δῶρα· μικροὺς χρυσοὺς δακτυλίους, ἀλύσεις ἀργυρᾶς καὶ ἡμισελήνους ὅπως φέρωσι ταῦτα περὶ τὸν λαιμόν, κρόταλα καὶ διάφορα ἄλλα κομψὰ ἀντικείμενα, ἅτινα τέρπουσι διὰ τῆς λάμπσεώς των τὸ ὄμμα τοῦ νεογεννήτου. Τὴν πέμπτην ἡμέραν μετὰ τὸν τοκετὸν κοσμεῖται ἡ οἰκία ἐορτασίμως διὰ γλοερῶν κλάδων καὶ στεφάνων, πρόσθεν δὲ τῶν θυρῶν ἂν μὲν ἦτο παῖς ἐκρέμων στέφανον ἐξ ἐλαίας, ἂν δὲ κόρη, ταινία ἐξ ἐρίου, διότι τὸ μὲν ἔριον ἐσήμαινε τὴν μέλλουσαν φιλοπονίαν, ἡ δὲ ἐλαία τὴν πολιτικὴν ικανότητα. Ἡ Ἑστία περιελίσσεται μετὰ καθηγιασμένων φύλλων καὶ ἐτίθεντο οἱ Ἐφέστιοι Θεοί· καὶ ἐνῶ εὐώδη νέφη καίοντος λιβανωτοῦ ἔφθανον μέχρις ὀροφῆς, τὸ παιδίον βραδέως ἀλλὰ πολλάκις περιεφέρετο περὶ τὴν ἐστίαν· ἡ δὲ μήτηρ ὑποδύεται εἰς τὰς περὶ καθαρμοῦ τελετάς· εἶτα δὲ εἰς συμπόσιον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ προστάτας τοῦ οἴκου.

Ῥάφανοι ἐν ἐλαίῳ ἐψημέναι, ὀπτὸν ἄρνός στήθος, τεμάχια ὀπτοῦ τυροῦ καὶ πρὸ παντὸς σηπίαι ἦσαν τὰ συνήθη φαγητὰ τοῦ συμποσίου κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὁ δὲ οἶνος ἄφθονος.

Ἡ τῶν Ἀμφιδρομίων ἐορτὴ εἶχε μᾶλλον θρησκευτικὸν χαρακτήρα, ἡ δὲ δεκάτη ἡμέρα ἦτο ἡ τελετὴ τῆς παροχῆς τοῦ ὀνόματος, ἣτις ἐπίσης μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας ἐτελεῖτο, οἷαν ἐπέτρεπεν ἡ οικονομικὴ θέσις τῆς οἰκογενείας. Ἔθουον δὲ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν Ἀρτεμιν, τὰς Νύμφας, τοὺς ποταμίους θεοὺς, καὶ εἰς ἄλλους, οὓς ἐλάτρευον ὡς προστάτας τῆς νεότητος, καὶ ἠύχοντο περὶ μακροβιότητος καὶ εὐτυχίας τοῦ παιδός, εὐώχουν τὸς συνελθόντας καὶ ὅλην τὴν νύκτα διεσκέδαζον. Ὁ νέος Ἕλληνα

λαμβάνει ἤδη ἐν ὄνομα, κατ' ἔθος τὸ τοῦ πάππου, ἢ τινος τῶν φίλων ἢ ξένων, ὃν ἠθελον διὰ τούτου νὰ τιμήσωσιν. Κατὰ τὴν ἐκλογὴν δὲ τοῦ ὀνόματος ἐφρόντιζον νὰ προσιωνίζεταί τι καλὸν διὰ τὸν βίον του, ἢ νὰ προσημαίνῃ τὸ μέλλον αὐτοῦ στάδιον.

Ἄλλ' αἱ τελεταὶ πρὸς τιμὴν τοῦ νεογεννηθέντος δὲν περατοῦνται διὰ τούτου. Ὅφειλει νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὴν μεγαλειτέραν κοινότητα τῶν πολιτῶν, ἧς θὰ γείνη μέλος, καὶ τοῦτο συμβαίνει τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς μεγάλης τοῦ ἔτους ἐορτῆς τῶν Ἀπατουρίων, ἅτινα ἐτελοῦντο κατὰ τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς. (ἀκολουθεῖ)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΥΠΟ Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ

(Συνέχεια ἴδε εἰς προηγ. τεῦχος).

§ 8. Τακτικοὶ ἐξετασταὶ αὐτοδικαίως εἶναι οἱ τακτικοὶ καθηγηταὶ τῶν κατὰ τὰς διαφόρους αὐστηρὰς δοκιμασίας ἐξεταστέων μαθημάτων· ἐὰν δὲ δι' ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μάθημα ὑπάρχωσι πλείονες τακτικοὶ καθηγηταί, τότε διαδέχονται οὗτοι ἀλλήλους ἐκ περιτροπῆς ὡς τακτικοὶ ἐξετασταί.

Ἐν περιπτώσει προσωρινῆς ἐλλείψεως τακτικοῦ καθηγητοῦ ἢ κωλύματος αὐτοῦ, καλοῦνται οἱ ἔκτακτοι καθηγηταὶ τοῦ αὐτοῦ μαθήματος καὶ οὗτοι ἐκ περιτροπῆς, ἀλλ' ὅπου καὶ τοιοῦτοι δὲν ὑπάρχουσιν ἢ κωλύονται προλαμβάνεται ὡς συμπληρωματικὸς τακτικὸς ἐξεταστής ἐκεῖνος ὁ τακτικὸς ἢ ἔκτακτος καθηγητής, ὁ εἴτε τὸ ἐν λόγῳ μάθημα πράγματι διδάσκων, εἴτε τὸ συγγενέστερον πρὸς αὐτό.

§ 9. Θέλουσι διορίζεσθαι ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔκτακτοι ἐξετασταί, ὧν ἡ ὑπηρεσία διαρκεῖ ἐπὶ ἐν ἔτος καὶ οἵτινες ἐκ περιτροπῆς μετὰ τῶν λοιπῶν τακτικῶν ἐξεταστῶν θέλουσι